Visie Sport en Bewegen gemeente Zutphen 2025

Inhoud

Overzicht visie sport en bewegen 4

1. Inleiding 5
   - Sport en bewegen voor een gezonde en verbonden samenleving 5
   - Goede sportfaciliteiten en ondersteuning voor verenigingen: een kerntaak van de gemeente 5
   - We stimuleren bewegen zodat 75% van de inwoners in 2040 voldoende actief is 5

2. Uitgangspunten 6
   - Terugblik Sportvisie 2020 6
   - Actief Zutphen 6
   - Participatie 7
   - Positieve gezondheid als uitgangspunt 8
   - Aansluiten bij landelijk beleid (Sportakkoord, Zorgakkoorden) 9
   - Samenhang met andere terreinen binnen ons gemeentelijk beleid 9
   - Onze focus: meedoen en gezondheid 10
   - Drie pijlers voor ons sportbeleid 10

3. Stimuleren sport en bewegen 11
   - 3.1 Hoe staan we ervoor en wat willen we bereiken? 11
     - 50% beweegt voldoende, maar we willen meer 11
     - We willen dat meer mensen in de gemeente Zutphen gaan sporten en bewegen. 11
   - 3.2 Wat gaan we hiervoor doen? 12
     - Stimuleren van sport en bewegen in alle levensfasen 12
     - Gerichte ondersteuning voor specifieke groepen 12
     - Toegankelijke informatie en persoonlijk advies over sport- en beweegaanbod 13
     - Versterken en verbreden van het sport- en beweegaanbod 13
     - Zwemvaardigheid in kaart brengen 13

4. Organisatie van sport en bewegen 14
   - 4.1 Hoe staan we ervoor en wat willen we bereiken? 14
     - Vitale sportverenigingen behouden en versterken 14
     - Samenwerking versterken 15
   - 4.2 Wat gaan we hiervoor doen? 15
     - Samen werken aan sociale veiligheid in de sport 15
     - Inzetten op passende ondersteuning voor talentvolle sporters 15
     - Samen bouwen aan sterke sportverenigingen 15
     - Samen met verenigingen en partners onderzoeken we de mogelijkheden voor ‘open clubs’ 16

We verkennen hoe een sportplatform kan helpen bij betere samenwerking 16
We passen de subsidieregeling sport aan zodat deze beter aansluit bij onze sportvisie 16
Regionale samenwerking via Achterhoek in Beweging 17

5. Ruimte voor sport en bewegen 18
5.1 Hoe staan we ervoor en wat willen we bereiken? 18
Voldoende accommodaties, maar knelpunten in kwaliteit 18
Ruimtelijke ontwikkeling versterkt sport en bewegen 18
Groeistrategie (schaalsprong) en voorzieningen voor sport en bewegen 19
Een sterke beweegomgeving, met ruimte voor verbetering 19
5.2 Wat gaan we hiervoor doen? 19
Opstellen van een beleidskader voor sportaccommodaties 19
Versterken van sport en bewegen in de leefomgeving 20

6. Zicht op sport en bewegen: meten, leren, verbeteren 22
Met meer inzicht beter beleid 22
Inzicht in impact én voortgang: gezondheids- en procesmonitoring 22

7. Financieel kader 23
Sport- en beweegbeleid binnen de huidige budgetten 23
Toekomstige investeringen vragen om afzonderlijke besluitvorming 24
Visie als richtlijn bij aanvullende financiering 24

8. Uitvoering 25

Bijlage: Participatie en inbreng vanuit betrokken organisaties 26
Voorstel voetbalverenigingen 26
Inbreng onderwijs 27
Bijeenkomst 25 juni sportverenigingen en andere geïnteresseerden 28
Gespreksverslag afvaardiging BASD 31

Overzicht visie sport en bewegen

1. Inleiding

> *Stel je voor: een gemeente Zutphen waar sport en bewegen voor iedereen is. De zon schijnt op het sportpark, waar kinderen lachend een bal achterna rennen. Een groep 65-plussers wandelt door het groen, terwijl jongeren skaten op het plein. In de sporthal trainen rolstoelbasketballers, en op het voetbalveld juichen ouders hun kinderen toe. Iedereen doet mee – of je nu recreant bent of veel talent hebt, jong of oud, met of zonder beperking.*

Deze visie laat zien hoe we de komende jaren werken aan sport en bewegen in de gemeente Zutphen. We leggen uit wat onze ambitie is en wat we gaan doen om onze doelen te bereiken.

Sport en bewegen voor een gezonde en verbonden samenleving

Sport en bewegen zijn essentieel. Of het nu op het veld, in de sporthal of in de wijk is: sport brengt mensen samen. Onze visie is duidelijk: sport en bewegen moet voor iedereen toegankelijk zijn en bijdragen aan gezondheid, verbondenheid en plezier.

Goede sportfaciliteiten en ondersteuning voor verenigingen: een kerntaak van de gemeente

We blijven investeren in goede sportfaciliteiten. Het voorzien in voldoende binnensportaccommodaties voor bewegingsonderwijs is een wettelijke taak. Het ondersteunen van sport in brede zin rekenen wij ook tot onze verantwoordelijkheid. Dit is dus geen wettelijke plicht, maar we vinden het belangrijk dat iedereen kan sporten en bewegen. Daarom ondersteunen we sportaanbieders en zorgen we voor voldoende en kwalitatief goede accommodaties. Uit gesprekken is ook gebleken dat passende accommodaties ook de meest prominente wens is van verenigingen.

We stimuleren bewegen zodat 75% van de inwoners in 2040 voldoende actief is

Nu voldoet minder dan de helft van de inwoners van de gemeente Zutphen aan de beweegrichtlijnen. Ons doel: in 2040 beweegt 75% van de inwoners voldoende. Hiervoor werken we samen met Actief Zutphen, sportverenigingen, scholen en andere partners.

De beweegdoelstelling van 75% in 2040 komt uit het Nationaal Preventieakkoord (2018), opgesteld door VWS en ruim 70 organisaties. In 2024 voldeed slechts 49% van de volwassen Nederlanders aan de beweegrichtlijnen, wat de urgentie onderstreept. Het kabinet heeft dit thema verder uitgewerkt in het advies *Nederland vitaal en in beweging*[1], waarin een radicale trendbreuk nodig wordt geacht om bijna 4 miljoen extra mensen in beweging te krijgen. Elke vorm van beweging telt, en de leefomgeving moet uitnodigen tot bewegen.

[1] https://open.overheid.nl/documenten/ronl-e123069c-fe92-4c0b-920f-7728cfc8e551/pdf

2. Uitgangspunten

Onze visie op sport en bewegen staat niet op zichzelf. Het bouwt voort op ons bestaande beleid, landelijke afspraken en nieuwe inzichten. Deze uitgangspunten helpen ons om samenhangend beleid te maken dat past bij andere ontwikkelingen de gemeente Zutphen.

Terugblik Sportvisie 2020

In 2020 stelden we een sportvisie op met doelen voor een periode van acht jaar. Toch kiezen we er bewust voor om eerder een nieuwe beleidsvisie te formuleren. De afgelopen jaren hebben we belangrijke stappen gezet. We richtten Actief Zutphen op, versterkten de samenwerking tussen sport, het sociaal domein en gezondheid, ondersteunden verenigingen en maakten een analyse van onze sportaccommodaties.

De vorige sportvisie kende vier centrale doelen: het versterken van de samenwerking tussen sport, sociaal domein en gezondheid; het vitaliseren van sportverenigingen; het ontwikkelen van toekomstbestendige plannen voor binnen- en buitensportaccommodaties; en het verbeteren van de organisatie van sport, waaronder regie op exploitatie en inzet van buurtsportcoaches. Op al deze terreinen zijn stappen gezet, maar de opgaven zijn nog niet afgerond.

Deze nieuwe visie markeert geen andere koers, maar een verdieping. We bouwen voort op wat is bereikt, en geven nieuwe energie aan de opgaven die nog voor ons liggen. We willen sport en bewegen in Zutphen en Warnsveld toegankelijk maken voor álle inwoners. Dat vraagt om vernieuwing, maar ook om realisme. We willen de samenwerking met partners in sport, zorg, onderwijs, welzijn en cultuur verder versterken, zodat sport nog meer kan bijdragen aan maatschappelijke doelen. We gaan het accommodatiebeleid verbeteren en investeren waar dat nodig en mogelijk is. Samen met verenigingen en inwoners verkennen we waar behoeften liggen, zodat we beleid en uitvoering daarop kunnen afstemmen. Daarbij zoeken we naar slimme oplossingen binnen bestaande budgetten, en waar nodig naar aanvullende middelen.

Actief Zutphen

Actief Zutphen is de motor van ons sport- en beweegbeleid. Zij zijn namens de gemeente verantwoordelijk voor het beheer van sportaccommodaties en de uitvoering van sportstimulering en verenigingsondersteuning. De gemeente Zutphen heeft in 2021 gekozen voor oprichting van een lokaal sport- en accommodatiebedrijf[2]. Deze aanpak zorgt voor een efficiënte en samenhangende uitvoering van het beleid. Dankzij korte lijnen met inwoners, sportverenigingen, onderwijs en andere organisaties, kunnen zij snel inspelen op initiatieven en behoeften.

[2] https://zutphen.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/1e94e3ef-d2df-4b4f-94a8-712ce3b0befc#22b51aac-4943-4bc8-9a4f-cbcc0caacb23

Proactief en vraaggericht kunnen werken is een belangrijk voordeel van deze werkwijze. We zien kansen om beter in te spelen op signalen en initiatieven uit de samenleving. Denk aan ideeën van inwoners, verenigingen of andere organisaties die vragen om een nieuw sportaanbod of een andere manier van samenwerken. Actief Zutphen kan hierin ondernemend en flexibel zijn, bijvoorbeeld door snel mee te denken over ruimte, organisatie of ondersteuning. Deze rol is nog in ontwikkeling en biedt veel potentie.

Gemeente Zutphen en Actief Zutphen stemmen hun rollen steeds beter op elkaar af. Samen met sportverenigingen, scholen en andere partners werken we aan een sterk sportklimaat in Zutphen en Warnsveld. Zo zorgen we ervoor dat sport en bewegen toegankelijk, aantrekkelijk en passend is voor iedereen.

Participatie

Er is overleg geweest met sportverenigingen, onderwijsorganisaties en andere geïnteresseerden. Ook is er overleg geweest met onze Brede Adviesraad Sociaal Domein.

Sportverenigingen

We hebben gesproken met sportverenigingen en andere geïnteresseerden over de hoofdlijnen van ons sport- en beweegbeleid. Tijdens deze bijeenkomst vroegen we actief om hun inbreng. De belangrijkste zorg van verenigingen ligt bij de sportaccommodaties: de kwaliteit, beschikbaarheid en toekomstbestendigheid ervan. Daarnaast zijn er zorgen over het vinden en behouden van trainers, bestuursleden en andere vrijwilligers. Ook is er behoefte aan meer duidelijkheid vanuit de gemeente over wie aanspreekpunt is voor welke vragen. We nemen deze signalen serieus en gaan hierover helder communiceren. Waar nodig zoeken we samen met verenigingen naar praktische oplossingen die passen bij hun situatie en onze beleidskaders.

Voorstel voetbalverenigingen

De Zutphense sportverenigingen pleiten voor een versterkt sportbeleid dat gezondheid, inclusie, duurzaamheid en jeugdontwikkeling centraal stelt. Ze vragen om structurele investeringen, samenwerking met onderwijs, betaalbare lidmaatschappen en duurzame sportaccommodaties. Door bevolkingsgroei is uitbreiding van sportfaciliteiten nodig, waaronder kunstgrasvelden en open sportparken voor breed gebruik. Sport moet een kernonderdeel worden van het sociaal domein en beleidsmatig goed georganiseerd zijn. De verenigingen willen structureel samenwerken via een sportplatform.

Onderwijs

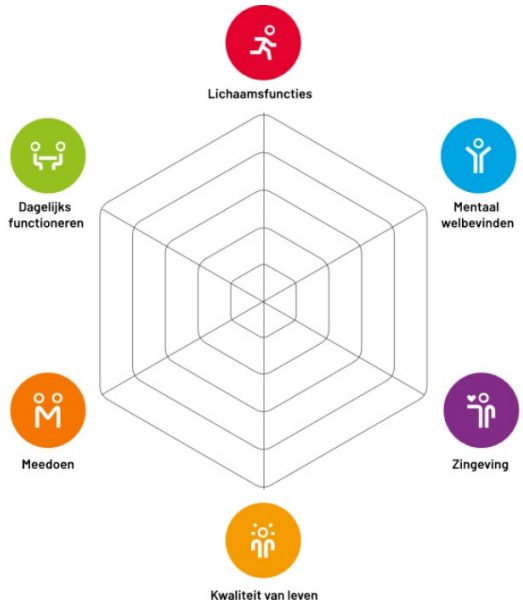
Als gemeente zien we het primair en voortgezet onderwijs als belangrijke partners in ons sport- en beweegbeleid. We investeren in binnensportaccommodaties vanuit onze wettelijke verantwoordelijkheid voor bewegingsonderwijs, en doen dat graag samen met scholen. Zij weten wat er nodig is in de praktijk en denken actief mee over hoe we sport en bewegen voor jongeren kunnen versterken. In dat kader waarderen we de toekomstvisie die het voortgezet onderwijs heeft opgesteld. Deze visie bevat concrete en vooruitstrevende aanbevelingen voor het verbeteren van bewegingsonderwijs en het stimuleren van een

actieve leefstijl onder jongeren. We willen deze aanbevelingen graag samen verder uitwerken en vertalen naar beleid en uitvoering.

Brede Adviesraad Sociaal Domein (BASD)
De Brede Adviesraad Sociaal Domein (BASD) adviseert de gemeente Zutphen over sociaal beleid, waaronder sport en bewegen. Hun input nemen we graag mee bij het ontwikkelen, uitvoeren en monitoren van het nieuwe sportbeleid. In het gesprek met de BASD werd benadrukt dat kwetsbare groepen beter bereikt moeten worden, sport toegankelijker moet zijn voor mensen met een beperking, en dat inclusie en sociale veiligheid versterkt kunnen worden via training en samenwerking. Ook pleiten zij voor betere coördinatie van gehandicaptensport en het gebruik van meetinstrumenten zoals de PDCA-cyclus om doelen te stellen en resultaten te monitoren.

Positieve gezondheid als uitgangspunt

Gezondheid is meer dan 'niet ziek zijn'. Het gaat ook over welbevinden, meedoen en veerkracht. Deze benadering heet 'positieve gezondheid'. Positieve gezondheid is een uitgangspunt van ons beleid. We sluiten hierbij aan bij het landelijke gezondheidsbeleid.

Sport en bewegen dragen direct bij aan positieve gezondheid. Sporten en bewegen helpt mensen om zich fit te voelen, contacten te leggen en stress te verminderen. In ons beleid kijken we daarom niet alleen naar hoe vaak mensen sporten, maar ook naar wat sport voor hen betekent. Bijvoorbeeld: voelen ze zich sterker? Hebben ze plezier? Ontmoeten ze anderen?

Als gemeente werken we samen met onze partners die het sportbeleid uitvoeren. Zo geven we richting aan ons beleid vanuit het uitgangspunt positieve gezondheid:

- We nemen positieve gezondheid mee bij de beoordeling van subsidieaanvragen. We kijken of projecten uitgaan van wat mensen zelf willen. Bijvoorbeeld initiatieven waar plezier en sociale contacten centraal staan, zoals wandelgroepen met een praatje of danslessen op muziek.
- We moedigen partners aan om activiteiten aan te bieden die passen bij de behoeften van verschillende groepen. Denk aan een kennismakingslidmaatschap voor mensen die twijfelen of ze zich bij een club thuisvoelen, korte workouts voor mensen met een volle agenda of aangepaste sporten voor senioren.
- We vragen om een brede evaluatie: Naast beweegcijfers willen we weten of mensen zich sterker, gelukkiger of meer verbonden voelen door sport- en beweegactiviteiten.

- We ondersteunen een uitnodigende omgeving: Bijvoorbeeld door te zorgen voor veilige, bereikbare sportplekken en samen te werken met sportverenigingen, scholen en buurtinitiatieven. We hanteren het principe van de '15 minuten-stad' uit de Omgevingsvisie: alle inwoners moeten binnen een kwartier lopen of fietsen toegang hebben tot sport- en beweegvoorzieningen. Dit draagt bij aan een gezonde, toegankelijke en leefbare omgeving

Aansluiten bij landelijk beleid (Sportakkoord, Zorgakkoorden)

We werken samen met het Rijk en andere gemeenten aan dezelfde doelen. Landelijke afspraken, zoals het Nationaal Sportakkoord, helpen ons om gericht aan de slag te gaan met doelen binnen de sport.

De afgelopen jaren zijn zorgakkoorden zoals IZA (Integraal Zorg Akkoord), GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en AZWA (Aanvullend Zrg- en Welzijnakkoord) vastgesteld, die de transformatie beschrijven die we in de zorg willen doormaken. Deze afspraken benadrukken het belang van preventie (voorkómen van ziekte) en een gezonde leefomgeving. Sport en bewegen kan helpen om mensen gezond te houden en zorgkosten te verlagen.

Samenhang met andere terreinen binnen ons gemeentelijk beleid

Sport en bewegen zijn geen op zichzelf staande thema's, maar vormen een krachtig middel binnen breder gemeentelijk beleid. Onze visie op sport en bewegen is nauw verbonden met het streven naar bestaanszekerheid, de ontwikkeling van jeugdbeleid en de ruimtelijke inrichting van onze gemeente, zoals verankerd in de Omgevingsvisie. Door sport en bewegen integraal te benaderen, versterken we gezondheid, participatie en leefkwaliteit voor alle inwoners.

Bestaanszekerheid is een grondrecht: iedereen moet de kans krijgen om in zekerheid en waardigheid te leven. Het streven naar bestaanszekerheid is een fundament en richtsnoer voor ons beleid in het sociaal domein en aanverwante terreinen, zoals sport en bewegen. We stimuleren dat iedere inwoner gezond en fit kan leven, ongeacht achtergrond of omstandigheden. Sport en bewegen dragen direct bij aan bestaanszekerheid in bredere zin: ze bevorderen gezondheid, versterken sociale verbondenheid en bieden kansen voor persoonlijke groei. Ook een gezonde leefomgeving, waarin voldoende groen en ruimte om te spelen, bewegen en elkaar te ontmoeten is, draagt bij aan bestaanszekerheid.

Het stimuleren van sport en bewegen draagt direct bij aan het jeugdbeleid van de gemeente Zutphen, waarin gezond, veilig en kansrijk opgroeien centraal staat. Sport versterkt meerdere beschermende factoren die volgens het Nederlands Jeugdinstituut (NJi) op basis van onderzoek essentieel zijn voor positieve jeugdontwikkeling, zoals sociale binding, betrokkenheid, erkenning, steun van volwassenen en constructieve tijdsbesteding. Via sport ontwikkelen jongeren competenties, vaardigheden en een positieve identiteit. Daarmee draagt sport bij aan het bredere jeugdbeleid.

Onze focus: meedoen en gezondheid

Er is geen wettelijk kader voor sportbeleid. Daarom maken we in deze visie duidelijke keuzes. We richten ons vooral op twee basisthema's:

1. Meedoen, verenigingsleven en sociale cohesie.
2. Gezondheid bevorderen door beweging.

Andere basisthema's zoals topsport en grote evenementen sluiten we niet uit, maar ze krijgen minder prioriteit. Ons beleid draait om gezondheid en sociale verbinding – sport moet toegankelijk zijn voor iedereen.

Drie pijlers voor ons sportbeleid

Ons doel is om meer inwoners aan het sporten en bewegen te krijgen. Om dit te bereiken, werken we samen met Actief Zutphen en andere partners langs drie beleidslijnen ('pijlers'):

1. Stimuleren – We moedigen inwoners aan om meer te bewegen, bijvoorbeeld via goede informatievoorziening en versterking van het beweegaanbod.
2. Organiseren – We zorgen voor een sterke sportstructuur, met ondersteuning voor verenigingen en samenwerking met partners.
3. Ruimte bieden – We investeren in goede sportaccommodaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte.

Deze pijlers vormen de basis voor een toekomstbestendig sportbeleid waarin iedereen in Zutphen en Warnsveld de kans krijgt om mee te doen en gezond te blijven. In de volgende hoofdstukken werken we ze verder uit.

3. Stimuleren sport en bewegen

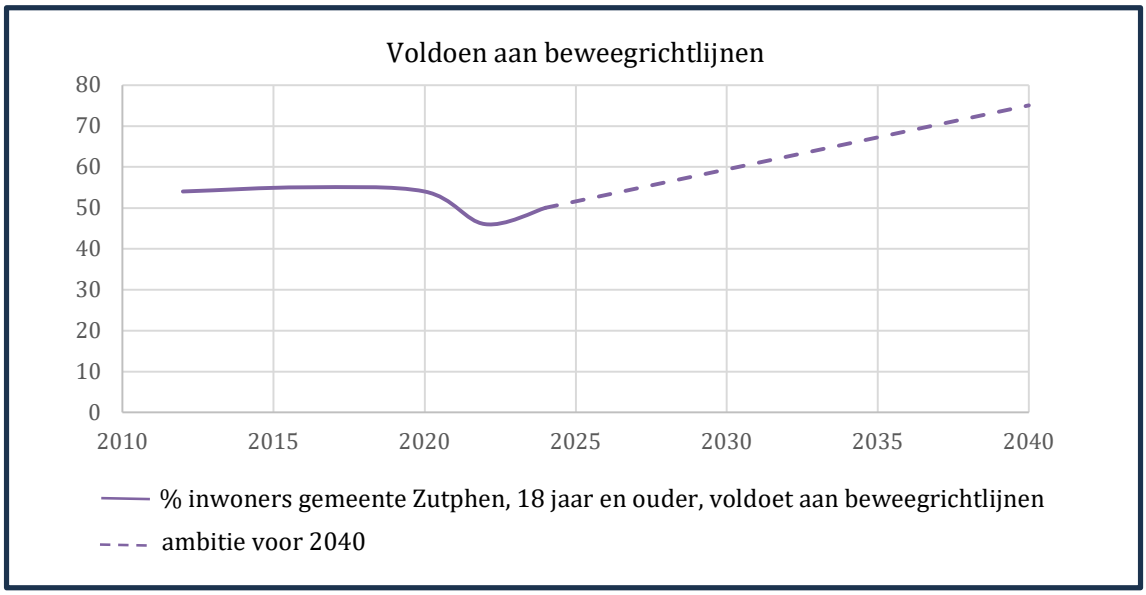
3.1 Hoe staan we ervoor en wat willen we bereiken?

50% beweegt voldoende, maar we willen meer

Voldoende bewegen is essentieel voor de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Het draagt bij aan fysieke fitheid, mentale veerkracht en sociale verbondenheid. Toch blijkt uit de GGD-gezondheidsmonitor[3] (2024) dat slechts de helft van de volwassen inwoners van de gemeente Zutphen voldoet aan de beweegrichtlijnen.

Ook onder kinderen en jongeren zijn de cijfers zorgwekkend. Uit het laatste GGD-onderzoek (2021) blijkt dat maar 42% van de kinderen (4 t/m 11 jaar) dagelijks minimaal een uur beweegt. Van de jongeren (12-17 jaar) beweegt slechts 15% dagelijks minimaal een uur (laatste onderzoek uit 2023). Wel sport 78% van de jongeren minstens 1 keer per week bij een club of sportschool.

Tijdens de coronapandemie is de beweegdeelname aanzienlijk gedaald, en hoewel er inmiddels sprake is van enig herstel, blijft de urgentie groot. Onderstaande grafiek laat zien hoeveel procent van de volwassenen in de gemeente Zutphen voldoet aan de beweegrichtlijnen en wat de ambitie is voor de komende jaren.

We willen dat meer mensen in de gemeente Zutphen gaan sporten en bewegen.

Daarom sluiten we aan bij de landelijke Breedtesportstrategie van NOC*NSF[4]. Die heeft als doel dat in 2032 12 miljoen Nederlanders wekelijks sporten. Voor Zutphen en Warnsveld

[3] https://kompas.ggdnog.nl/
[4] https://nocnsf.nl/sportbonden/breedtesport/breedtesportstrategie-2032

betekent dit dat 20% meer inwoners dan nu wekelijks meedoen aan georganiseerde sport, zoals bij een club of vereniging.

Daarnaast willen we dat in 2032 tussen de 60 en 65% van de inwoners voldoet aan de beweegrichtlijnen. Dat betekent: dagelijks minstens een halfuur matig intensief bewegen, zoals wandelen, fietsen of tuinieren. Nu haalt ongeveer 50% van de inwoners dit, dus er is nog winst te boeken. Landelijk is het doel om in 2040 op 75% uit te komen.

Belangrijker dan het exacte percentage is dat het elk jaar een beetje beter gaat. Want elke stap vooruit zorgt voor een gezondere en vitalere gemeente.

Bewegen is breder dan sport en is belangrijk voor een gezonde leefstijl. Sport is daarbij een krachtig middel om mensen in beweging te brengen. Wij richten ons op alle leeftijdsgroepen en besteden bijzondere aandacht aan inwoners voor wie sporten en bewegen niet vanzelfsprekend is, zoals mensen met een laag inkomen, chronische aandoeningen of beperkingen, nieuwkomers en ouderen.

3.2 Wat gaan we hiervoor doen?

Stimuleren van sport en bewegen in alle levensfasen

We zetten in op een integrale aanpak om sport en bewegen te stimuleren bij inwoners van alle leeftijden. Voor jonge kinderen is het belangrijk dat zij voldoende bewegen in de opvang en thuis, volgens de richtlijnen die adviseren om dagelijks voldoende actief te zijn. Bij jeugd en jongeren stimuleren we beweeggedrag via sportactiviteiten op school, in de buurt en bij verenigingen. Ook het voortgezet onderwijs wordt nadrukkelijk betrokken, met afspraken over gezamenlijke activiteiten, het gebruik van sportaccommodaties en de inzet van buurtsportcoaches. Extra aandacht gaat uit naar jongeren vanaf groep 7 en 8 van de basisschool en in de middelbare schoolleeftijd. Juist in deze leeftijd neemt hun deelname aan sport en beweging vaak af en neemt stilzitten toe. Door hen actief te betrekken, investeren we in hun gezondheid én in de toekomst van sportverenigingen. De jongeren van nu zijn immers de leden, vrijwilligers en organisatoren van morgen. Volwassenen en ouderen worden gestimuleerd om voldoende te bewegen, waarbij voor ouderen extra aandacht is voor spierversterking en balans.

Gerichte ondersteuning voor specifieke groepen

Daarnaast wordt extra inzet gepleegd voor specifieke doelgroepen. We zetten in op het versterken van de bestaanszekerheid van inwoners voor wie deelname aan sport en beweging niet vanzelfsprekend is. De toegankelijkheid van het sportaanbod voor kwetsbare groepen wordt verbeterd, onder andere door het aanbod betaalbaarder en laagdrempeliger te maken, afgestemd op de behoefte van de inwoners. We gaan aan de slag met een beleidsplan inclusie, waarin sport als thema wordt opgenomen. Voor mensen met een chronische aandoening of beperking worden aangepaste sportmogelijkheden ontwikkeld, zodat ook zij op een veilige en verantwoorde manier kunnen deelnemen. Ouderen worden gestimuleerd om deel te nemen aan sociale en veilige beweegactiviteiten die bijdragen aan hun zelfstandigheid en gezondheid.

Toegankelijke informatie en persoonlijk advies over sport- en beweegaanbod

Om inwoners beter te informeren over het beschikbare sport- en beweegaanbod, wordt dit aanbod in kaart gebracht en op een toegankelijke manier gepresenteerd. Actief Zutphen speelt hierin een centrale rol, onder andere via de website en aanvullende communicatiemiddelen zoals brochures. Tevens wordt de inzet van een beweegmakelaar gefaciliteerd: een professional die inwoners persoonlijk begeleidt bij het vinden van een passende vorm van sport of beweging.

Versterken en verbreden van het sport- en beweegaanbod

Het aanbod zelf wordt verbreed door sportaanbieders te stimuleren om zich maatschappelijk breed te positioneren. Dit gebeurt onder andere door het ontwikkelen van alternatieve vormen van lidmaatschap en het afstemmen van activiteiten op diverse doelgroepen. Er wordt onderzocht of er behoefte bestaat aan de oprichting van meer Vitality Clubs: laagdrempelige, sociale beweeggroepen vóór en dóór 55-plussers.

Zwemvaardigheid in kaart brengen

Zwemmen is een belangrijke basisvaardigheid. Landelijk zien we dat steeds meer kinderen geen zwemdiploma hebben. Om te weten hoe het zit in onze gemeente, brengen we de zwemvaardigheid van kinderen in kaart. We onderzoeken hoeveel kinderen een diploma hebben, of bepaalde groepen achterblijven en wat mogelijke oorzaken zijn. We verkennen vervolgens of we achterstanden kunnen aanpakken.

4. Organisatie van sport en bewegen

4.1 Hoe staan we ervoor en wat willen we bereiken?

Sportverenigingen vormen het kloppende hart van sport en bewegen in onze gemeente. Dankzij hun inzet kunnen duizenden inwoners wekelijks genieten van hun favoriete sport. Verenigingen bieden structuur, sociale verbinding en dragen bij aan een gezonde leefstijl. We mogen dan ook trots zijn op ons sterke verenigingsleven.

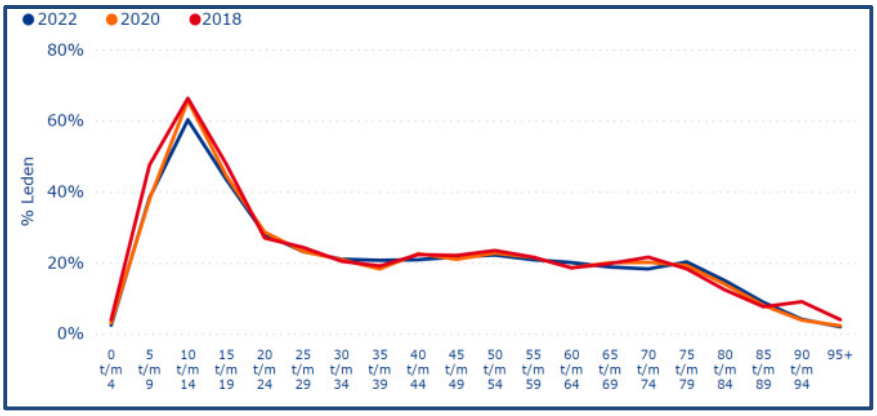
Tegelijkertijd zien we dat het aantal leden langzaam afneemt. Ook wordt het steeds moeilijker om vrijwilligers, bestuurders en trainers te vinden. Mensen hebben minder tijd, voelen zich overbelast of durven de verantwoordelijkheid niet aan. Dat is een zorgelijke ontwikkeling, want zonder vrijwilligers kunnen verenigingen niet voortbestaan.

Vitale sportverenigingen behouden en versterken

Sportverenigingen in Zutphen en Warnsveld geven aan dat ze met verschillende uitdagingen te maken hebben. Ze maken zich zorgen over het dalende aantal leden en het tekort aan vrijwilligers, wat directe gevolgen heeft voor het aanbod van sportactiviteiten. Ook geven verenigingen aan dat ze zich zorgen maken over de beschikbaarheid van voldoende en geschikte sportaccommodaties.

Uit cijfers[5] van sportbonden is bekend hoeveel mensen in de gemeente Zutphen lid zijn van een sportvereniging. Het totale percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging daalt geleidelijk, van 26,3% in 2018 tot 24,2% in 2022. De ontwikkeling in onze gemeente is vergelijkbaar met de landelijke trend. Dit is op de lange termijn een belangrijk vraagstuk, verenigingen zijn ontzettend belangrijk, maar hebben voldoende leden nodig om als club vitaal te blijven.

Uit onderstaande grafiek (cijfers uit 2022 zijn de meest recente beschikbare cijfers voor de gemeente Zutphen) blijkt dat kinderen rond 10-14 jaar het vaakst lid zijn van een sportvereniging. Daarna neemt het flink af.

[5] https://nocnsf.nl/wat-doet-nocnsf/sport-in-nederland/sportonderzoek/kiss-lidmaatschapscijfers-voor-gemeenten

Samenwerking versterken

De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet. In de Sportvisie 2020 stelden we als doel een lokaal sportbedrijf op te richten: een organisatie die sportaccommodaties beheert, verenigingen ondersteunt en sport en bewegen stimuleert. Met de oprichting van Actief Zutphen is deze ambitie gerealiseerd.

Toch is er ruimte voor verbetering in de samenwerking tussen verenigingen, Actief Zutphen, de gemeente en andere partners zoals wijkbewoners, scholen en zorg- en welzijnsorganisaties. In de komende jaren zetten we hier vol op in. Want hoe beter we samenwerken, hoe toegankelijker en krachtiger we sport en bewegen kunnen maken voor iedereen.

4.2 Wat gaan we hiervoor doen?

Samen werken aan sociale veiligheid in de sport

Iedereen moet met plezier kunnen sporten. Helaas voelt niet elke sporter zich altijd welkom of veilig. Dat willen we veranderen. Samen met sportaanbieders, verenigingen, trainers, vrijwilligers en sporters maken we de sportomgeving in Zutphen en Warnsveld sociaal veiliger.

We stimuleren clubs om zelf aan de slag te gaan, bijvoorbeeld door afspraken te maken over gewenst gedrag, een vertrouwenspersoon aan te stellen en grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken.

Veel clubs zijn al actief bezig met dit thema. Actief Zutphen ondersteunt hen met trainingen, advies en bijeenkomsten zoals het sportcafé. Ook brengen we clubs met elkaar in contact om kennis te delen.

Inzetten op passende ondersteuning voor talentvolle sporters

De gemeente Zutphen wil talentvolle sporters helpen zich verder te ontwikkelen. We richten ons daarbij niet op het bouwen van speciale topsportaccommodaties of bovenlokale trainingscentra. In plaats daarvan kijken we naar gerichte ondersteuning op individueel niveau, zoals een financiële bijdrage voor trainingen, reiskosten of sportmaterialen. We willen voorkomen dat sporttalent verloren gaat doordat er te weinig geld is om door te groeien. Daarom onderzoeken we de behoeften van talentvolle sporters in de gemeente Zutphen: om welke sporten gaat het, hoeveel sporters komen in aanmerking en welke vormen van ondersteuning zijn passend en haalbaar? Als we een regeling opzetten voor talentvolle sporters, zorgen we ervoor dat deze goed aansluit op bestaande voorzieningen en regelingen, zodat we de beschikbare middelen optimaal benutten.

Samen bouwen aan sterke sportverenigingen

Sportverenigingen weten vaak zelf het beste wat nodig is om toekomstbestendig te blijven. Soms is er echter behoefte aan ondersteuning om nog beter te kunnen functioneren als vereniging. Actief Zutphen is de organisatie die dit in de praktijk uitvoert. Actief Zutphen ontwikkelt een plan om verenigingsondersteuning verder vorm te geven. Sportverenigingen

worden versterkt met kennis, advies en praktische tools, zodat zij duurzaam, inclusief en toekomstbestendig kunnen functioneren. Er is aandacht voor vrijwilligers, bestuurders en sporters, met ondersteuning op het gebied van goed bestuur, ledenbinding, maatschappelijke betrokkenheid en innovatie binnen de sport.

Samen met verenigingen en partners onderzoeken we de mogelijkheden voor 'open clubs'

Sportaccommodaties zijn van grote maatschappelijke waarde - niet alleen voor sporters, maar ook voor buurtbewoners, scholen, kinderopvang en andere organisaties. Daarom onderzoeken we samen met verenigingen en partners zoals Actief Zutphen de mogelijkheden voor open sportparken: accommodaties die toegankelijk zijn voor zowel verenigingen als wijkbewoners en andere organisaties.

Een open sportpark kan verschillende vormen aannemen, zoals het openstellen van velden op vaste tijden, het aanbieden van buurtsport of samenwerking met maatschappelijke partners. Ook fysieke aanpassingen zoals zitplekken, wandelroutes of speelvoorzieningen kunnen bijdragen aan een uitnodigende omgeving.

Voorafgaand aan concrete stappen gaan we in gesprek met betrokkenen om wensen, kansen en knelpunten te verkennen.

We verkennen hoe een sportplatform kan helpen bij betere samenwerking

We verkennen hoe een lokaal sportplatform – vaak aangeduid als 'sportraad' – kan bijdragen aan betere samenwerking binnen het lokale sportlandschap. Er zijn verschillende vormen mogelijk, elk met eigen voordelen, nadelen en aandachtspunten. Daarom starten we met gesprekken met sportaanbieders, het sportbedrijf en andere betrokkenen om samen te onderzoeken welke vorm het beste past bij de gemeente Zutphen.

Als gemeente zien we een sportraad vooral als een platform voor samenwerking en kennisdeling, niet als een organisatie die zich richt op belangenbehartiging of lobby. Denk bijvoorbeeld aan gezamenlijke initiatieven rond vrijwilligersbeleid, ledenwerving, sportaanbod en duurzaamheid. Ook kan het platform bijdragen aan het signaleren van knelpunten en het ontwikkelen van sportinitiatieven voor specifieke doelgroepen. Op basis van de uitkomsten van deze verkenning werken we een passend voorstel uit.

We passen de subsidieregeling sport aan zodat deze beter aansluit bij onze sportvisie

De huidige subsidieregeling voor sport richt zich vooral op eenmalige activiteiten. In lijn met onze sportvisie willen we ook ruimte bieden voor langdurige en terugkerende initiatieven die bijdragen aan gezondheid, beweging en sociale verbinding. Daarom evalueren we de regeling en passen deze aan, in overleg met sportverenigingen en andere betrokkenen. We onderzoeken wat zij nodig hebben en hoe de regeling beter kan aansluiten bij onze beleidsdoelen. De nieuwe regeling wordt vormgegeven binnen het bestaande budget.

Regionale samenwerking via Achterhoek in Beweging

Achterhoek in Beweging (AiB) is een bewezen en succesvol initiatief dat laat zien hoe regionale samenwerking sport en bewegen écht kan versterken. Wij zien volop kansen om hierbij aan te sluiten. De stichting verbindt sportaanbieders met partners uit onderwijs, zorg, cultuur en bedrijfsleven, en voert het Regionaal Beweeg- en Sportakkoord uit met zichtbaar resultaat. Door deel te nemen krijgt de gemeente Zutphen toegang tot een krachtig netwerk, vernieuwende ideeën en praktische ondersteuning. Dit biedt ons de mogelijkheid om ons lokale beleid te verrijken met gezamenlijke campagnes, monitoring, subsidieaanvragen en kennisdeling. AiB werkt met een uitvoeringsagenda en prestatielijst, en ondersteunt beleidsadviseurs en uitvoerders concreet. We zijn enthousiast over de meerwaarde van deze samenwerking en kijken ernaar uit om samen met andere gemeenten te bouwen aan een sterk, toekomstgericht sport- en beweegbeleid.

5. Ruimte voor sport en bewegen

5.1 Hoe staan we ervoor en wat willen we bereiken?

Voldoende accommodaties, maar knelpunten in kwaliteit

Op basis van onderzoek en gesprekken met sportverenigingen en onderwijsorganisaties hebben we een goed beeld gekregen van de stand van zaken rondom sportaccommodaties in Zutphen en Warnsveld. Onze gemeente beschikt over een breed aanbod aan sportaccommodaties, maar er zijn ook enkele aandachtspunten. Veel binnensportaccommodaties zijn verouderd, slecht geïsoleerd en niet goed toegankelijk. De bezetting is ongelijk verdeeld: sommige zalen zijn vol, andere hebben te maken met onderbezetting. Ook het beheer ligt bij verschillende organisaties, met uiteenlopende afspraken en tarieven. Daarnaast is er een grote duurzaamheidsopgave: veel accommodaties hebben energielabel D of lager. Er liggen kansen voor multifunctioneel gebruik, bijvoorbeeld door sportlocaties ook in te zetten voor buurtactiviteiten, opvang of zorg.

Hoewel de totale capaciteit voldoende lijkt, zijn er specifieke knelpunten die om actie vragen. Sommige verenigingen en scholen komen ruimte tekort. Onder voorwaarden die we gaan vastleggen in het beleidskader sportaccommodaties, moet hiervoor de capaciteit worden uitgebreid. Enkele voetbalverenigingen signaleren daarnaast een tekort aan kwalitatief goede velden, en de rugbyvereniging vraagt om een eigen veld.

Ruimtelijke ontwikkeling versterkt sport en bewegen

Een gezonde leefomgeving stimuleert gezond gedrag. De Visie Sport en Bewegen en de Omgevingsvisie van de gemeente Zutphen versterken elkaar. Een beweegvriendelijke, veilige en toegankelijke leefomgeving maakt het makkelijker voor inwoners om gezonde keuzes te maken. Door sportplekken, parken, speelvoorzieningen en fietsroutes slim in te richten, stimuleren we dagelijks bewegen en ontmoeting. Dit draagt direct bij aan de doelen uit de visie Sport en Bewegen, zoals het verhogen van het aantal inwoners dat voldoende beweegt.

Sportvoorzieningen en verenigingen versterken de leefkwaliteit. Een goed georganiseerd sportaanbod, sterke verenigingen en aantrekkelijke accommodaties dragen bij aan positieve gezondheid, sociale verbondenheid en zingeving. Ze maken de gemeente Zutphen aantrekkelijk voor (nieuwe) inwoners en versterken de vitaliteit van buurten. Bij ruimtelijke ontwikkelingen houden we daarom rekening met het behouden, verbeteren of toevoegen van sportvoorzieningen, in samenspraak met verenigingen en partners.

Samenhang in beleid vergroot de impact. De inrichting van onze gemeente – volgens het principe van de 15-minutenstad – zorgt ervoor dat sport en bewegen voor iedereen bereikbaar is. Door sport en ruimtelijke ordening integraal te benaderen, creëren we een gezonde, inclusieve en toekomstbestendige stad. Zo maken we van elke ruimte een potentiële beweegruimte, en van sport een vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks leven.

Groeistrategie (schaalsprong) en voorzieningen voor sport en bewegen

De Omgevingsvisie bevat een duidelijke ambitie: de gemeente Zutphen wil groeien in inwonersaantal om het voorzieningenniveau op peil te houden. Deze schaalsprong — met een geplande toevoeging van circa 5.400 woningen — richt zich op diverse doelgroepen, waaronder jonge mensen en gezinnen. Juist deze doelgroep maakt intensief gebruik van sportvoorzieningen.

De schaalsprong is nodig om bestaande voorzieningen op peil te houden, onder andere op het gebied van onderwijs en sport. Bij een groeiend inwoneraantal kan op termijn behoefte ontstaan aan uitbreiding van sportaccommodaties. We volgen daarom nauwgezet of de groeiambitie daadwerkelijk leidt tot een grotere vraag naar sportaccommodaties.

Vooral inwoners jonger dan 35 jaar maken veel gebruik van sportvoorzieningen. Omdat de schaalsprong zich mede richt op het aantrekken van gezinnen, kan dit de vraag naar sportaccommodaties vergroten. Tegelijkertijd leidt bevolkingsgroei in oudere leeftijdsgroepen minder snel tot extra behoefte, omdat zij minder vaak sporten via verenigingen of gebruikmaken van buitensportaccommodaties.

Sportvoorzieningen dragen altijd bij aan een vitale en aantrekkelijke leefomgeving, los van demografische trends. Een aantrekkelijk en toegankelijk sportaanbod stimuleert sportdeelname en draagt direct bij aan onze ambitie: een gezonde en vitale gemeente. Daarom monitoren we actief het gebruik en de behoefte, zodat we tijdig kunnen inspelen op veranderingen en gerichte keuzes kunnen maken.

Een sterke beweegomgeving, met ruimte voor verbetering

De gemeente Zutphen scoort goed als leefomgeving op het gebied van sport en bewegen. Er zijn veel speelplekken, recreatiegebieden en voorzieningen dichtbij huis. Ook het aantal sportaccommodaties is relatief hoog in vergelijking met de gemeenten in onze regio. Toch ligt het iets onder het landelijk gemiddelde, vooral vergeleken met sterk verstedelijkte gemeenten.

Een beweegvriendelijke omgeving draait niet alleen om aantallen, maar ook om toegankelijkheid, veiligheid en aantrekkelijkheid. Daarom onderzoeken we wat inwoners nodig hebben om meer te bewegen en hoe we de openbare ruimte en sportaccommodaties beter kunnen benutten. Met een verdiepende scan brengen we de beweegvriendelijkheid van Zutphen en Warnsveld in kaart, zodat we gerichte keuzes kunnen maken.

5.2 Wat gaan we hiervoor doen?

Opstellen van een beleidskader voor sportaccommodaties

De gemeente Zutphen werkt aan een nieuwe beleidskader voor sportaccommodaties. Begin 2026 wordt dit voorgelegd aan de gemeenteraad. Hieronder beschrijven we de hoofdlijnen; de volledige uitwerking volgt in het beleidskader:

- We maken onderscheid tussen basissporten en andere sporten. Basissporten zijn niet-commercieel en maatschappelijk relevant, sporten die zonder gemeentelijke steun niet kunnen bestaan of niet voldoende toegankelijk zouden zijn voor inwoners. Deze krijgen ondersteuning via gemeentelijke accommodaties tegen een maatschappelijk tarief. Andere sporten kunnen ook worden gefaciliteerd, maar op een andere manier.

- Voor binnensportaccommodaties vormt het bewegingsonderwijs een belangrijk uitgangspunt. Dit is een wettelijke taak en vraagt om passende faciliteiten. Tegelijkertijd zetten we ons in om zaalsporten een aantrekkelijke, goed ingerichte omgeving te bieden, met ruimte voor breedtesport en verenigingsleven.

- Bij buitensportaccommodaties bepalen we de ruimtelijke behoefte op basis van algemeen erkende normen. Denk bijvoorbeeld aan de KNVB-norm voor het aantal voetbalvelden per vereniging. Zo zorgen we voor een eerlijke en transparante verdeling van de beschikbare ruimte.

- Uitbreiding van voorzieningen gebeurt alleen bij aantoonbare, structurele behoefte. Eerst kijken we naar beter gebruik van bestaande capaciteit. Nieuwbouw moet voldoen aan eisen voor toegankelijkheid en duurzaamheid.

- Sportaccommodaties moeten veilig, goed onderhouden en toegankelijk zijn, ook voor mensen met een beperking. Accommodaties worden multifunctioneel ingericht, zodat verschillende doelgroepen er gebruik van kunnen maken. Samenwerking tussen verenigingen, scholen en andere organisaties wordt gestimuleerd. Tarieven blijven betaalbaar, zodat iedereen mee kan doen.

- We stimuleren actieve samenwerking tussen Actief Zutphen, schoolbesturen en sportverenigingen om het gebruik van sportaccommodaties optimaal af te stemmen op de daadwerkelijke behoefte. In open en structureel overleg wordt actief gezocht naar optimalisering van roosters en andere verbetermogelijkheden.

- Naast het verbeteren van sportaccommodaties zelf, kunnen we ook de directe omgeving versterken. Door meer groen, bomen en een klimaatbestendige inrichting ontstaat een aangenamere sportomgeving, wordt hittestress verminderd en wateroverlast beperkt. Het vergroenen van verharding, zoals parkeerplaatsen, draagt bij aan biodiversiteit én bewustwording bij jeugd over duurzaamheid.

Versterken van sport en bewegen in de leefomgeving

De openbare ruimte is dé plek waar inwoners laagdrempelig kunnen bewegen. In Zutphen en Warnsveld zien we dat steeds meer mensen actief zijn in parken, op speelplekken, fietspaden en in de natuur. Deze trend sluit aan bij het landelijke beeld waarin de openbare ruimte wordt gezien als het grootste sportpark van de gemeente. De gemeente Zutphen zet

daarom de komende jaren in op het versterken van een beweegvriendelijke leefomgeving, met de volgende concrete acties:

- We ontwikkelen nieuw beleid voor speelplekken, gericht op bewegen, ontmoeten en spelen voor alle leeftijden. We streven naar inclusieve plekken waar ook mensen met een beperking kunnen meedoen, en waar ontmoeting centraal staat.
- We investeren in veilige en aantrekkelijke wandel- en fietsroutes (zoals de 'rode lopers'), sportparken en verblijfsplekken. Ook verbeteren we verlichting, sociale veiligheid en toegankelijkheid.
- We stimuleren dat sportaccommodaties ook worden gebruikt voor recreatie, ontmoeting en buurtactiviteiten.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen sluiten we vroeg aan om het belang van bewegen mee te nemen in de inrichting. Van stoep tot schoolplein: elke ruimte kan uitnodigen tot bewegen.
- We werken samen met Actief Zutphen, sportverenigingen, scholen en welzijnspartners om het aanbod goed af te stemmen op de praktijk.
- Bij uitbreiding van de stad houden we rekening met de behoefte aan sportvoorzieningen, in overleg met verenigingen en buurten.

6. Zicht op sport en bewegen: meten, leren, verbeteren

Met meer inzicht beter beleid

In onze contacten met sportverenigingen en andere partners is duidelijk geworden dat we structureel behoefte hebben aan meer inzicht in het beleidsterrein sport en bewegen. Denk aan een goed overzicht van alle sportverenigingen en vergelijkbare organisaties, met informatie over hoe het gaat (ledenaantallen bijvoorbeeld) en inzicht in wat de verenigingen nodig hebben, waar behoefte aan is.

Ook is het relevant om meer inzicht te krijgen in wat onze inwoners doen en waar ze behoefte aan hebben op het gebied van sport en bewegen. We kunnen daar ons Inwonerpanel voor inzetten, maar ook andere vormen van onderzoek zijn denkbaar, zoals interviews op straat of bij sportaccommodaties. Ook kan het interessant om deel te gaan nemen aan landelijke monitors die worden aangeboden door kenniscentra op het gebied van sport en bewegen.

Inzicht in impact én voortgang: gezondheids- en procesmonitoring

We monitoren en evalueren de resultaten en voortgang van ons sportbeleid. Met deze inzichten stellen we ons beleid bij, geven we richting aan de uitvoering (zoals het werk van Actief Zutphen en andere partners). We voeren op die manier goed onderbouwd, datagedreven sportbeleid uit.

We maken concreet gebruik van de gezondheidsmonitors van de GGD. In een vooraf vastgelegde systematiek onderzoekt de GGD eens per 4 jaar de gezondheid van kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen. In al deze onderzoeken wordt naar sport- en beweeggedrag gevraagd. Hierdoor kunnen we de hoofddoelstelling van deze visie goed monitoren.

De belangrijkste uitkomst van ons beleid, namelijk hoeveel inwoners voldoende bewegen, verandert slechts langzaam in de loop van de tijd, en is afhankelijk van allerlei factoren waar de gemeente geen invloed op heeft. Daarom maken we ook gebruik van procesmonitoring: we kijken welke stappen we willen zetten om een bepaalde doel te bereiken, en monitoren in hoeverre die stappen ook daadwerkelijk gezet worden en sturen bij waar nodig.

7. Financieel kader

We staan voor goed sportbeleid dat bijdraagt aan gezondheid, verbondenheid en participatie. Deze visie geeft richting aan dat beleid – ook financieel. We willen méér inwoners in beweging brengen, maar dat vraagt om slimme keuzes én het benutten van kansen.

Sport- en beweegbeleid binnen de huidige budgetten

Voor de uitvoering van het sport- en beweegbeleid besteden we jaarlijks circa € 5,7 miljoen, waarvan € 3,9 miljoen gedekt wordt uit algemene middelen. De overige € 1,8 miljoen wordt gedekt uit huuropbrengsten en specifieke uitkeringen. Deze middelen zijn opgenomen in programma 4 'Zorgen en Samen leven'. Binnen dit budget voeren we het huidige beleid uit, waaronder sportstimulering, verenigingsondersteuning en het in stand houden van sportaccommodaties. Ook de rijksbijdrage voor combinatiefuncties, zoals buurtsportcoaches, maakt hier onderdeel van uit.

Het totale budget voor sport is te verdelen in twee hoofdonderdelen. Ten eerste het budget voor sportaccommodaties. De kosten van binnen- en buitensportaccommodaties bedragen ongeveer € 5 miljoen per jaar. Deze kosten bestaan uit onderhoud, beheer, kapitaallasten en exploitatievergoedingen aan Actief Zutphen en Optisport. De dekking bestaat uit:

- € 3,5 miljoen uit algemene middelen;
- € 1,5 miljoen aan huuropbrengsten van Actief Zutphen, Optisport en sportverenigingen.

Ten tweede het budget voor overig sportbeleid. De kosten van het overige sportbeleid – waaronder sportstimulering, subsidies voor sportactiviteiten en de inzet van buurtsportcoaches – bedragen circa € 0,7 miljoen per jaar. De dekking bestaat uit:

- € 0,4 miljoen uit algemene middelen;
- een specifieke uitkering van het Rijk voor combinatiefuncties en uitvoering van het Sportakkoord.

Kosten totaal	€ 5.783.500
Baten uit algemene middelen	€ 3.931.500
Baten uit huuropbrengsten en specifieke uitkeringen	€ 1.852.000
Kosten sportaccommodaties	€ 5.072.000
Baten uit algemene middelen	€ 3.521.200
Baten uit huuropbrengsten	€ 1.550.800
Kosten overig sportbeleid	€ 711.500
Baten uit algemene middelen	€ 410.300
Baten uit specifieke uitkering rijksoverheid	€ 301.200

Toekomstige investeringen vragen om afzonderlijke besluitvorming

De financiële uitwerking van toekomstige investeringen wordt opgenomen in het beleidskader sportaccommodaties, dat begin 2026 aan de raad wordt voorgelegd. Bij grootschalige renovatie of nieuwbouw volgt per project een afzonderlijk raadsvoorstel, inclusief toelichting op de investering en bijbehorende kapitaallasten.

Visie als richtlijn bij aanvullende financiering

Er is voldoende ruimte om het bestaande beleid voort te zetten. Tegelijkertijd willen we meer resultaat bereiken. Afhankelijk van het beleid van rijk en provincie kunnen er incidenteel aanvullende middelen beschikbaar komen. Deze visie is daarbij onze richtlijn bij het aanvragen van provinciale en landelijke subsidies. Daarmee laten we zien dat investeringen passen binnen een duidelijke en samenhangende koers voor de lange termijn. Zodra zich kansen voordoen – bijvoorbeeld via het Sportakkoord, vanuit het rijk of door provinciale programma's – benutten we deze actief om versnelling of verdieping aan te brengen in de uitvoering van deze visie.

Om onze inzet te onderbouwen en bij te sturen, zetten we in op monitoring en evaluatie. We gaan systematisch werken met normen en goede gegevens over het gebruik van en de behoefte aan sportaccommodaties. We maken gebruik van gezondheidsmonitors van de GGD en procesmonitoring om de voortgang van onze beleidsmaatregelen te volgen. Zo krijgen we inzicht in zowel de impact als de uitvoering, en kunnen we onderbouwde keuzes maken over toekomstige investeringen.

Als bij de uitwerking van deelonderwerpen blijkt dat structureel aanvullende middelen nodig zijn, dan onderbouwen we dat zorgvuldig. In dat geval volgt een afzonderlijk voorstel, waarin we de maatschappelijke opbrengsten – zoals gezondheidswinst, het voorkomen van zorgkosten en versterking van het verenigingsleven – nadrukkelijk meewegen.

Kortom: we voeren goed sportbeleid binnen bestaande kaders, maar blijven zoeken naar ruimte om meer impact te maken. Monitoring helpt ons daarbij: het maakt zichtbaar wat werkt, waar kansen liggen en waar extra inzet nodig is.

8. Uitvoering

De Visie Sport en Bewegen van de gemeente Zutphen is een beleidskader voor de lange termijn. Het vormt de basis voor een duurzame en toekomstgerichte aanpak van sport en bewegen in onze gemeente. Veel van het werk dat hieruit voortvloeit, heeft een doorlopend karakter: het vraagt om voortdurende inzet, samenwerking en afstemming met partners zoals Actief Zutphen. Tegelijkertijd is het beleid flexibel ingericht. Op basis van monitoring en evaluatie sturen we bij waar nodig, zodat we effectief kunnen blijven werken aan het realiseren van de ambities uit de visie.

Een meer gedetailleerde uitvoeringsnotitie kan worden opgesteld na verdere uitwerking van deze visie met onze partners zoals Actief Zutphen, de organisatie die voor ons de motor in de uitvoering is. Binnen deze visie onderscheiden we wel al enkele acties op de korte en langere termijn:

Korte termijn (2026)

In 2026 zetten we in op de volgende concrete acties:

- Vaststellen beleidskader en ontwikkelen uitvoeringsplannen voor sportaccommodaties
- Aanpassing van de subsidieregeling sport
- Onderzoek naar de oprichting van een lokaal sportplatform (sportraad)
- Verkenning van een ondersteuningsregeling voor sporttalent
- Onderzoek naar zwemvaardigheid onder inwoners

Langere termijn (2026 en verdere jaren)

Voor de langere termijn richten we ons op structurele versterking en doorontwikkeling:

- Doorlopend verbeteren van sportstimulering en verenigingsondersteuning
- Structurele samenwerking met Actief Zutphen bij uitwerking en uitvoering van plannen
- Flexibele bijsturing op basis van monitoring en evaluatie

Bijlage: Participatie en inbreng vanuit betrokken organisaties

Voorstel voetbalverenigingen

De Zutphense voetbalverenigingen hebben in juni 2025 in een openbaar voorstel[6] gepleit voor een versterkt sportbeleid dat gezondheid, inclusie, duurzaamheid en jeugdontwikkeling centraal stelt. Ze vragen om structurele investeringen, samenwerking met onderwijs, betaalbare lidmaatschappen en duurzame sportaccommodaties. Door bevolkingsgroei is volgens hen uitbreiding van sportfaciliteiten nodig, waaronder kunstgrasvelden en open sportparken voor breed gebruik. Sport moet een kernonderdeel worden van het sociaal domein en beleidsmatig goed georganiseerd zijn.

Het voorstel bevat zes pijlers:

1. **Sport als fundament**: Pleidooi voor structurele investeringen, een duidelijke sportvisie en een goed georganiseerde samenwerking tussen gemeente en verenigingen.
2. **Onderwijs en jeugd**: Aanbevelingen voor vakdocenten bewegingsonderwijs, samenwerking met scholen, sportkennismakingsprogramma's en betaalbare lidmaatschappen via sociaal beleid en nieuwe inkomstenbronnen.
3. **Duurzaamheid**: Sportparken als energiebron, met voorstellen voor warmteopwekking via kunstgrasvelden, collectieve energieopwekking en ondersteuning bij duurzame initiatieven.
4. **Veldcapaciteit**: Door bevolkingsgroei is uitbreiding van sportfaciliteiten noodzakelijk. Kunstgrasvelden en flexibele ruimtelijke planning worden voorgesteld.
5. **Open sportparken**: Sportparken moeten toegankelijk zijn voor scholen, BSO's en buurtinitiatieven, en fungeren als ontmoetingsplekken voor welzijn, zorg en onderwijs.
6. **Samenwerking**: Oprichting van een sportplatform voor de gemeente Zutphen en actieve rol van de gemeente in ondersteuning, communicatie en het benutten van elkaars kennis.

[6] https://www.contactzutphen.nl/nieuws/sport/520291/zutphense-voetbalclubs-geven-gemeente-voorzet-voor-toekomstge

Inbreng onderwijs

Als gemeente zien we het voortgezet onderwijs in de gemeente Zutphen als een strategische partner in het sport- en beweegbeleid. Investeren in binnensportaccommodaties doen we vanuit onze wettelijke verantwoordelijkheid voor bewegingsonderwijs, en bij voorkeur in nauwe samenwerking met scholen.

Vertegenwoordigers vanuit het voortgezet onderwijs hebben recent een heldere visie ontwikkeld op hoe bewegingsonderwijs kan bijdragen aan een gezonde, actieve en inclusieve leefstijl voor jongeren. Deze visie bevat waardevolle aanbevelingen die wij graag samen met het onderwijs verder willen uitwerken.

De kern van de visie is het stimuleren van een leven lang bewegen. Dit vraagt om meer dan alleen goede lessen lichamelijke opvoeding: het gaat om het ontwikkelen van motorische, sociale en persoonlijke vaardigheden, het bevorderen van mentale en fysieke gezondheid, en het creëren van een omgeving die uitnodigt tot bewegen. Er wordt geadviseerd om te investeren in veilige, eigentijdse en kwalitatief hoogwaardige binnen- en buitensportaccommodaties, die aansluiten bij de belevingswereld van jongeren. Denk aan multifunctionele sportruimtes, beweegvriendelijke schoolpleinen en aantrekkelijke voorzieningen in de openbare ruimte.

Daarnaast pleit het voortgezet onderwijs voor een breed sportoriëntatieprogramma, waarin jongeren kennismaken met verschillende vormen van sport en bewegen, ook buiten schooltijd. Samenwerking met sportverenigingen en andere aanbieders is daarbij essentieel. Er wordt voorgesteld om faciliteiten te delen, heldere afspraken te maken over gebruik en tarieven, en een toegankelijk reserveringssysteem te ontwikkelen.

Ook het curriculum verdient aandacht: bewegen moet niet beperkt blijven tot de gymles, maar verweven worden in andere vakken en schoolactiviteiten. Denk aan beweegmomenten in de klas, themadagen rond gezondheid en sport, en het betrekken van verenigingen bij onderwijsprogramma's.

Bijeenkomst 25 juni sportverenigingen en andere geïnteresseerden

Op 25 juni 2025 vond een bijeenkomst plaats voor sportverenigingen en andere geïnteresseerden in de gemeente Zutphen, gericht op het ontwikkelen van beleid rond sport en bewegen. Er waren ongeveer 30 mensen aanwezig.

De rollen van betrokken partijen werden toegelicht: verenigingen bieden activiteiten aan en gebruiken accommodaties, Actief Zutphen beheert deze, en de gemeente stelt beleid vast en onderhoudt buitensportlocaties. Er is behoefte aan duidelijkheid over aanspreekpunten bij vragen.

Er is een korte presentatie gegeven over de visie op sport en bewegen. Het hoofddoel van de visie is om sport en bewegen te stimuleren. Dit draagt bij aan gezondheid en sociale cohesie. We willen de beweegdeelname laten groeien naar 75% in 2040. De visie wordt verder uitgewerkt in drie pijlers:

1. Stimuleren – We moedigen inwoners aan om meer te bewegen, bijvoorbeeld via goede informatievoorziening en versterking van het beweegaanbod.

2. Organiseren – We zorgen voor een sterke sportstructuur, met ondersteuning voor verenigingen en samenwerking met partners.

3. Ruimte bieden – We investeren in goede sportaccommodaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte.

We verzamelen gegevens over sport en bewegen in de gemeente Zutphen. Daar komt het volgende beeld uit:

- De beweegdeelname is gemiddeld. Maar als je bedenkt dat de beweegnorm een minimum voor iedereen is, en er ook nog een daling is ingezet door corona, laat dit wel zien dat ‘gemiddeld’ betekent dat we toch actief moeten sturen op het verhogen van de beweegdeelname.
- Wekelijks sporten is gemiddeld in de gemeente Zutphen. Er is op dit moment geen duidelijke trend. Maar gezien de cijfers over de beweegnorm, blijft het belangrijk om het sporten te stimuleren.
- Lidmaatschap van een sportvereniging is gemiddeld in de gemeente Zutphen. Het lidmaatschap daalt geleidelijk. Om de kracht van verenigingen te behouden, is het belangrijk om met verenigingen te onderzoeken hoe we verenigingen aantrekkelijker en toegankelijker kunnen maken voor een grotere groep mensen in de gemeente Zutphen.
- Accommodaties hebben we onderzocht, het rapport van het Mulier Instituut is klaar. Mogelijkheden voor sport en bewegen in de openbare ruimte moeten we nog nader onderzoeken.

De volgende opgave zien we voor ons als gemeente:

- We moeten proberen de trend in bewegen om te buigen. Zorgen dat we meer mensen in beweging krijgen.

- We zien bij kinderen, volwassenen, ouderen en bij specifieke groepen dat ze minder of te weinig sporten en bewegen. Elke groep heeft zijn eigen behoeften. Voor elke groep zijn andere dingen nodig om sport en bewegen toegankelijk te maken.
- We moeten blijven werken aan het lidmaatschap van verenigingen. Om het waardevolle verenigingsleven te behouden voor de langere termijn.

Het Mulier Instituut onderzocht de capaciteit van sportaccommodaties. Hoewel het rapport stelt dat uitbreiding niet nodig is, ervaren verenigingen knelpunten zoals wachtlijsten en volle zalen in de winter. Er is behoefte aan meer inzicht in kwaliteit en benutting van accommodaties.

Het huidige sportaccommodatiebeleid mist aansluiting op praktijkvragen en lange termijn doelen. Er is behoefte aan duidelijke kaders, normen en betere samenwerking. Vragen over ventilatie, veiligheid, en bezetting kwamen aan bod. Ook werd het belang van sociale aspecten, zoals kantines, benadrukt.

De gemeente wil samen met verenigingen verder werken aan het beleid en nodigt uit tot dialoog. De vervolgstappen zijn gericht op het ontwikkelen van beleidsstukken en het organiseren van aanvullende bijeenkomsten.

Vragen en opmerkingen van deelnemers:

- Een deelnemer vroeg welke resultaten in de afgelopen jaren bereikt zijn. In zijn ogen is dat onvoldoende geweest. Met name rond accommodaties

- Een deelnemer vroeg of er normen zijn voor aantallen mensen in een ruimte. Het gaat dan vooral om lucht, ventilatie, veiligheid. Kan de gemeente duidelijk maken hoeveel mensen er in een bepaalde ruimte mogen? Jullie (gemeente) moeten vertellen hoeveel mensen er in een hal mogen.

- Een deelnemer merkte op dat als je in 2032 aanzienlijk meer mensen aan het sporten wil krijgen, hoe ga je dat dan doen? Als er echt een substantiële groei van het aantal mensen dat sport voorzien wordt, dan heb je ook een uitbreiding van accommodaties nodig. De gemeente moet kijken naar prognoses, maar kan alleen gaan bouwen als er redelijke zekerheid is over de bezetting van een accommodatie.

- Een deelnemer merkte op dat veel gymzalen (die gebouwd zijn voor bewegingsonderwijs) niet voldoen voor sport. Veel sporthallen zijn oud. Dit is een argument om te kiezen voor het vervangen van meerdere gymzalen door een nieuwe sporthal. Want dat is meer geschikt voor sport.

- Een deelnemer gaf aan dat er nog beter samengewerkt kan worden en preciezer gepland kan worden. Ook een half uur leegstand kan al zinvol zijn om te bekijken. Als zoiets speelt, wie is dan aanspreekpunt?

- Een deelnemer merkte op dat knelpunten al eerder in de afgelopen jaren geïnventariseerd zijn. Wie weet of daar iets over op papier staat en beschikbaar is?

- Een deelnemer merkte op dat een kantine belangrijk is. Want het sociale aspect van sport is belangrijk.

- Een deelnemer stelde de vraag of het aanbieden van meer sportaccommodaties niet ook zal leiden tot meer sportdeelname. Als je meer te bieden hebt, komt de accommodatie toch ook wel vol? Als je een aantrekkelijke ruimte aanbiedt, dan willen er ook meer mensen in sporten. De ervaring is helaas dat een nieuwe hal niet zomaar verhuurd wordt. De gemeente moet heel precies weten wat de bezetting kan zijn, voordat besloten kan worden over de bouw van een sporthal. Een te grote capaciteit, die niet verhuurd wordt, kost te veel gemeenschapsgeld. Hier gaat het beleid over. Hier moeten we dus afspraken over maken. Wanneer ga je bijbouwen?

- Een deelnemer merkte op dat de gemeente duidelijk moet zijn over kaders (financieel). Als er geen geld is om te investeren, vraag dan ook niet om te 'dromen'. Daarnaast moet de gemeente, als ze wil samenwerken, niet te veel zenden, en dan weer een tijd niets communiceren en dan weer zenden, maar echt in gesprek gaan.

Gespreksverslag afvaardiging BASD

Datum: 11 augustus 2024

Doel: Input verzamelen voor de nieuwe beleidsvisie sport en bewegen in de gemeente Zutphen.

Inleiding

De gemeente Zutphen werkt aan een nieuwe beleidsvisie voor sport en bewegen. Tijdens het gesprek met een afvaardiging van de Brede Adviesraad Sociaal Domein (BASD) stonden vier vragen centraal:

1. Hoe krijgen we alle inwoners in beweging?
2. Hoe maken we sportaccommodaties en openbare ruimte toegankelijker?
3. Hoe zorgen we voor sociale veiligheid en inclusie in de sport?
4. Welke signalen en suggesties heeft de BASD voor het nieuwe beleid?

Aanbevelingen

1. Bereik doelgroepen die vaak 'uit beeld' zijn

De BASD benadrukt dat mensen met een lage sociaaleconomische status, beperkingen, migratieachtergrond of ouderen vaak niet bereikt worden. Daarom is het belangrijk om deze doelgroepen actief op te zoeken en gebruik te maken van bestaande netwerken zoals welzijnsorganisaties en zorginstellingen. Ook huisartsen, schuldhulpverleners en maatschappelijk werkers moeten goed geïnformeerd zijn over sport- en beweegmogelijkheden. Activiteiten moeten laagdrempelig zijn en aansluiten bij de leefwereld van mensen. Kijk ook naar de inzet van buurtsportcoaches: bereiken zij de juiste mensen en zijn ze actief in wijken met de grootste behoefte?

2. Maak sport toegankelijk voor mensen met een beperking

Wat betreft sportaccommodaties is fysieke toegankelijkheid een belangrijk aandachtspunt. Niet alle sporthallen en voorzieningen zijn geschikt voor mensen met een beperking. Goede voorbeelden zoals Hanzesport in Zutphen en het Amsterdam Friendship Sports Centre laten zien hoe sportaccommodaties kunnen voldoen aan toegankelijkheidsnormen. Dit betekent onder andere ruime kleedkamers, toiletten, opslagruimte voor sportrolstoelen en drempelvrije ingangen.

Het landelijke budget van Uniek Sporten raakt snel op, waardoor het lokale budget verhoogd moet worden om volledige vergoeding mogelijk te maken. Daarnaast is uitbreiding van de ureninzet nodig voor Uniek Sporten. Ook moeten er afspraken komen met leveranciers van hulpmiddelen over het leveren van rolstoelen die geschikt zijn voor verschillende terreinen (onverharde ondergronden).

Vervoer blijft een belangrijk aandachtspunt. Voor sporters met een beperking is het belangrijk niet veel te vroeg of veel te laat met een taxi te worden gebracht of opgehaald.

3. Versterk inclusie en sociale veiligheid

Op het gebied van inclusie en sociale veiligheid is kennis en training essentieel. Niet alle trainers en vrijwilligers weten hoe ze moeten omgaan met mensen die afwijken van de norm, bijvoorbeeld door een beperking, andere cultuur of genderidentiteit. Bijscholing en praktische handvatten kunnen hierbij helpen.

4. Coördineer gehandicaptensport

De samenwerking rond gehandicaptensport in de gemeente Zutphen kan beter. Als één vereniging sportaanbod voor mensen met een beperking probeert op te zetten, lukt dit vaak niet of moet het na korte tijd weer gestopt worden. Met meerdere verenigingen samen kan het wel structureel aangeboden worden. Coördinatie en samenwerking rond dit onderwerp zijn belangrijk.

5. Zorg dat je weet waar je staat en wat je bereikt

In het algemeen roepen de BASD-leden op om meer gebruik te maken van een model zoals de PDCA-cyclus, per activiteit doelen stellen en monitoren. Het is belangrijk om te meten wat werkt, en om meer inzicht te krijgen in de behoeften van inwoners rond het thema sport en bewegen, bijvoorbeeld via interviews op straat. De BASD wil ook graag meer inzicht in de financiële positie op het gebied van sport van in de gemeente Zutphen ten opzichte van andere gemeenten. Hoeveel wordt er per inwoner uitgegeven aan sport? Zijn de accommodaties kostenefficiënt?